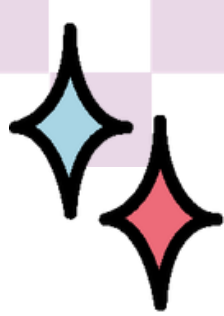

Datuen erabilera

Irakasleentzako gida

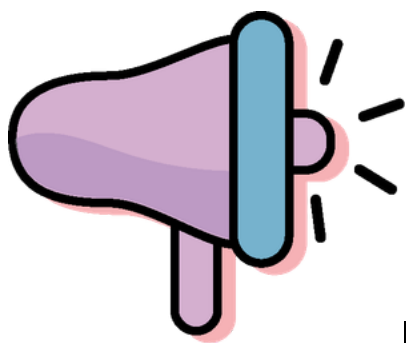

Aurkibidea:

Helburu orokorrak	3
Saioak eta iraupena	4
Edukiak	5
Hezitzailearentzako gomendioak	6
Ikasleekin saio bakoitzean erabiltzeko baliabideak	7
1.saioa: Big Data aroan bizi gara	8
2.saioa: Big Data gure bizitzan protagonista	16
3.saioa: Gure datuak, gure aukera	21

Helburu orokorrak

Gida honen helburua

- Datuen erabileraren nondik norakoak ezagutzea.
- Sarean uzten dugun aztarnaz jabetzea.
- Geure informazioa babesteko tresnak garatzea.

Ikasmaterial hau **lametza Interaktiboa S.L.**-k sortu du, **Make Irigoien** aholkulari pedagogikoaren laguntzarekin.

Ikasmaterial hau Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailak diruz lagundu du. Material honek aipatutako sailaren onespena du (data).

Saioak eta iraupena

55 minutuko 3 saio:

1.SAIOA

Big Data aroan bizi gara

Jarduerak:

- 1.Big Data zer den ulertzen: lehen hurbilketa (Denbora: __15 minutu__)
- 2.Zertarako balio dute horrenbeste datuk ez badakigu zer egin horiekin? (Denbora: __15 minutu__)
- 3.Pribatutasuna ordain txanpon (Denbora: __15 minutu__)
- 4.Zer ikasi dugu? (Denbora: __10 minutu__)

2.SAIOA

Big Data gure bizitzan protagonista

Jarduerak:

- 1.Gure irudi digitala eraikitzen (Denbora: __5 minutu__)
- 2.Oversharing-a eta famatuak (Denbora: __15 minutu__)
- 3.Oversharing-a egiten dut? (Denbora: __15 minutu__)
- 4.Geure burua babesten (Denbora: __15 minutu__)
- 5.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

3.SAIOA

Gure datuak, gure aukera

Jarduerak:

- 1.Autodefentsa digitala (Denbora: __5 minutu__)
- 2.Sortzen ditugun datu pertsonalak gutxitzeko 5 estrategia (Denbora: __15 minutu__)
- 3.Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak (Denbora: __15 minutu__)
- 4.Harremanak, ziberkontrola eta indarkeria matxista digitala (Denbora: __15 minutu__)
- 5.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

Edukiak:

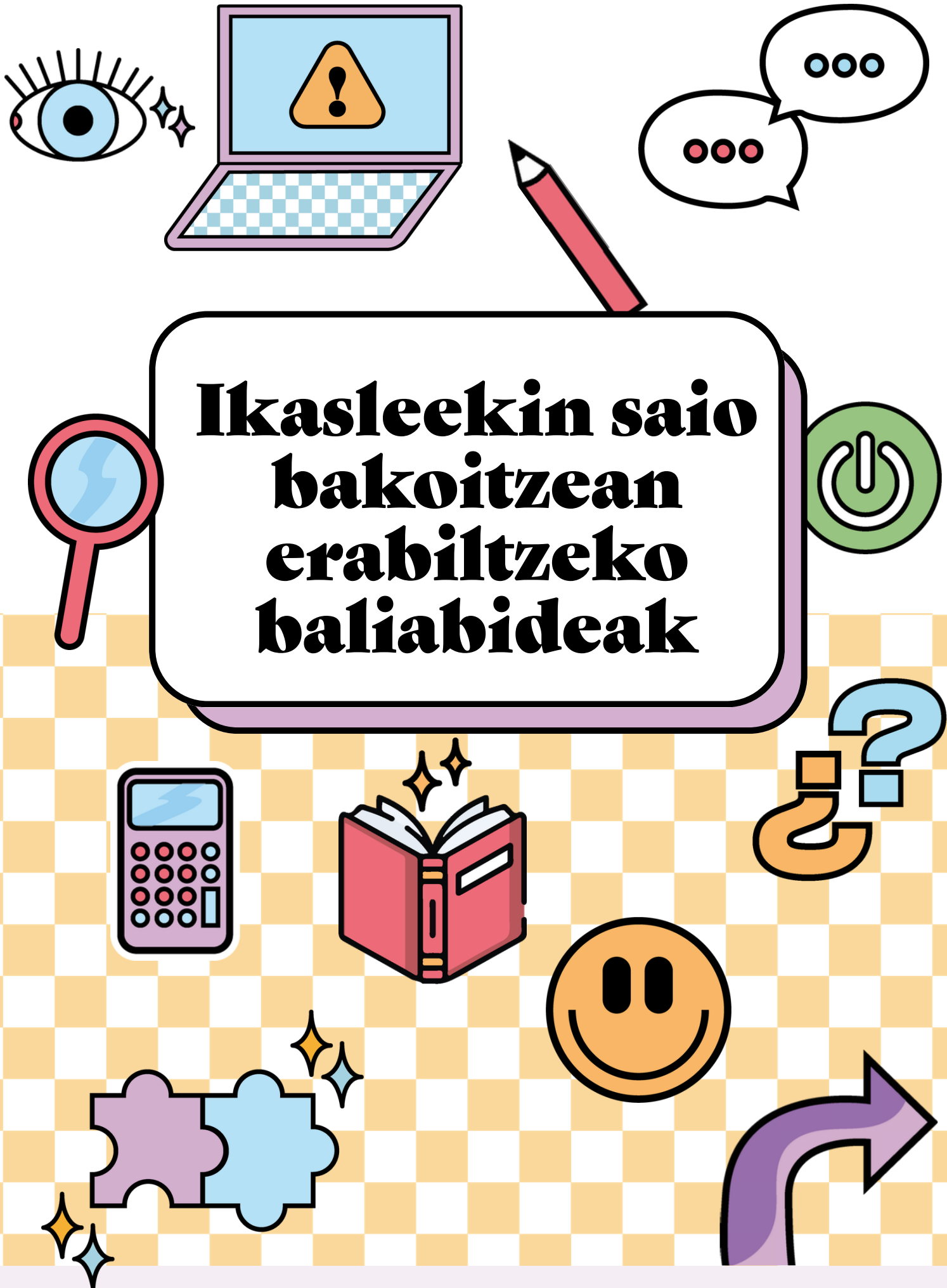
- Big data
- Big Data Analytics
- Pribatutasuna
- Irudi digitala
- Oversharing-a
- Autodefentsa digitala
- Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak
- Indarkeria digitala
- Sexpreading
- Cyberflashing
- Grooming
- Doxing
- Deepfake
- Cybermob

Hezitzailearentzako gomendioak

Bloke honetan proposatzen diren jardueren denboralizazioa egokitu daiteke ikasleen ezaugarrien edo interesen arabera. Finean, ikasleak datuen erabilerarekiko begirada kritikoa garatzea bilatzen da: eguneroko jardueratik etengabe sortzen ditugun datuez jabetzea, Big Data eta Big Data Analytics-en funtzionamendua ulertzea, eta atzean dauden enpresa handien negozio-eredu eta interes ekonomikoez ohartzea.

Bereziki garrantzitsua izango da ikasleek antzematea sarean partekatzen dugun informazioak (irudi digitalak, oversharing-ak barne) ondorio errealak dituela pribatutasunean eta segurtasunean, eta ondorio horiek are larriagoak izan daitezkeela indarkeria digitalaren aurrean (adibidez, grooming, doxing edo deepfake bezalako fenomeno bidez). Horregatik, erabiltzaile eta herritar gisa badugula geure datuak babesteko autodefentsa digitalerako tresnak ezagutu, pribatutasuna errespetatzen duten alternatibak baloratu, eta ingurune digital seguruago eta bidezkoago baten alde urratsak egiteko aukera.

Big Data aroan bizi gara

Helburuak:

- Sarean partekatzen dugun informazioaz jabetzea
- Ulertzea zertarako baliatzen dituzten sarean datuen datuak
- Datuen erabilera berriak pentsatzea

Edukiak:

- Big data
- Big Data Analytics
- Pribatutasuna

Jarduerak

1. Big Data zer den ulertzen: lehen hurbilketa (Denbora: __15 minutu__)
2. Zertarako balio dute horrenbeste datuk ez badakigu zer egin horiekin? (Denbora: __15 minutu__)
3. Pribatutasuna ordain txanpon (Denbora: __15 minutu__)
4. Zer ikasi dugu? (Denbora: __10 minutu__)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Zenbait ariketa egiteko post-it batzuk erabili beharko dituzte. Horrez gain, bideoak proiektatu behar dira.

Big Data aroan bizi gara

Argudiaketa curricularra

0. Sarrera atalean dago argudiaketa curricularren inguruko informazio guztia.

Jakintzagaia	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoa	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Informazioa ezagutza bihurtzeko estrategiak. Ahozko deliberazio argudiatua.	2			2.1		
		3		3.1 3.2			
		6	6.1			6.3	
GEOGRAFIA HISTORIA	Herritartasun etiko digitala: pribatutasunaren, datuen babesaren, netiketaren eta jabetza intelektualaren auziak.	1	1.1	1.1			
DIGITALIZAZIOA	Etika datu eta tresna digitalak erabiltzean.	5				5.1	

1_Big Data zer den ulertzen: lehen hurbilketa

(Denbora: 15 minutu)

Mezu bat bidaltzen dugun bakoitzean edota sakelako telefonoarekin alde batetik bestera mugitzen garen bakoitzean datuak sortzen ditugu. Hortaz, zer gertatzen da datu horiekin? Big Dataz ari bagara, imajinatu behar dugu segundoro hazten den mendi bat. Tresna tradizionalekin prozesatu ezin diren datu handi eta konplexuen pilaketari egiten dio erreferentzia. Hiru ardatz hartu behar dira kontuan: bolumena, mota eta abiadura.

Bolumenak etengabe sortzen diren datuei egiten dien erreferentzia. Motak aldiz, datuen formatuarekin zerikusia dauka; hau da, irudiak, audioak, testuak eta beste. Abiadurak, datuak sortzeko eta prozesatzeko azkartasunari egiten dio erreferentzia.

1.Ikusi “Big Data” bideoa (01:40ra arte).

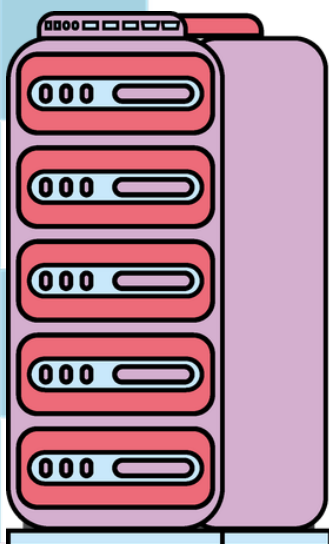
1_Big Data zer den ulertzen: lehen hurbilketa

(Denbora: 15 minutu)

2.Zenbat datu pilatzen ditugu egun batean? Egun baten errepasoa egin:

- a.Behar beste Post-it hartu eta idatzi egun batean zenbat datu sortzen dituzun. Adibidez, jaikitzean hiru mezu erantzun ditut. Mezu bakoitzeko Post-it bat erabili. Ostean, Instagramen reel batzuk ikusi ditut, atsegin eman diot argazki bati (beste Post-it bat), sakelako telefonoa motxilan sartu dut eta x ibilbide egin dut (geldialdi bakoitzeko Post-it bat)... horrela bidaltzen ditugun mezu, argazki, audio, Interneten egiten ditugun bilaketa eta mugimendu guztiekin.
- b.Ostean, Post-it guztiak bata bestearen gainean jarri. Lehengo bakoitzak bereak eta azkenik denak elkartu ordenean.

3.Hausnartu talde handian: Zer iruditzen zaizue? Asko? Gutxi? Zerbaitek arreta deitu dizue? Erreza izan da mugimenduak identifikatzea?

2_Zertarako balio dute horrenbeste datuk ez badakigu zer egin horiekin?

(Denbora: 15 minutu)

Pilatutako datu asko ditugu Post-itetan, baina zertarako balio dute horrenbeste datuk?

1.Jarraitu “Big Data” bideoa ikusten (01:40tik 02:10era arte).

Horretarako dago Big Data Analytics. Datu guzti horiek aztertzeko eta informazio baliagarria eskuratzeko teknikak eta tresnak osatzen dute Big Data Analytics. Adibidez, Primeran-ek telesail bat gomendatzen dizuenean, Big Data Analytics erabiltzen du bistaratzek aztertzeko, beste erabiltzaile batzuekin konparatzeko eta gure gustuak aurreikusteko.

2.Azalpena irakurri ondoren, hobeto ulertzeko eta parte-hartzea sustatzeko galdera hauei erantzun:

- Zer-nolako telesailak edo filmak gomendatzen dizkizute Netflix, Primeran eta antzeko ikus-entzunezko plataformek?
- Eta zuen lagunei? Eta zuek baino zaharragoak direnei? Eta mundu zabaleko beste nerabe batzuei?
- Zergatik uste duzue dela hori?

2_Zertarako balio dute hurrengo datuk ez badakigu zer egin horiekin?

(Denbora: 15 minutu)

3. Behean agertzen diren esaldiekin taula bat osatu, alde batean jarri zein ezaugarri egiten dioten erreferentzia Big Datari eta zeintzuk Big Data Analytics-i.

- Datuak komunikazio baliagarri bihurtzen ditu
- Informazioa estatikoa da
- Datu masiboen pilaketa da
- Helburua baliagarritasuna lortzea eta galdera gakoak erantzutea da
- Informazioa dinamikoa da
- Helburua informazioa jasotzea eta biltzea da

Big Data	Big Data Analytics

• Datuak komunikazio baliagarri bihurtzen ditu • Helburua baliagarritasuna lortzea eta galdera gakoak erantzutea da • Informazioa dinamikoa da	• Datu masiboen pilaketa da • Informazioa estatikoa da • Helburua informazioa jasotzea eta biltzea da
Big Data Analytics	Big Data

3_Pribatutasuna ordain txanpon

(Denbora: 15 minutu)

EITBren arabera, datuen merkatuak 260.000 milioi euro mugitzen ditu urtean.

Sare sozial, nabigatzaile, aplikazio, bideo joko eta beste gauza asko erabiltzeko ez da diru fisiko edota digitalean ordaindu beharrik. Orduan, doakoak dira? Ez, gure datuekin ordaintzen dugu. Gure ohituren, mugimenduen, harremanen, zaletasunen, sinesmenen eta sekretuen datuak bildu eta beste enpresa batzuei saltzen dizkiete.

Ikusi Big data, zer diote zenbakiek gutaz? Bideoaren azken zatia (02:10tik aurrera) eta aipatzen diren dilemak kontuan izanda osatu esaldia hauek:

1. Esaldi batean laburbildu zure ustez kezkarria dena eta zergatia.

Nire ustez kezkarria da _____ (la),
_____ (lako)

2. Esaldi batean laburbildu zertarako erabiliko zenituzkeen horrelako datuak eta zergatia.

Datuak erabiliko nituzke _____ ,
_____ (lako)

4_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 10 minutu)

Binaka jarri eta bata bestea grabatu gaur ikasitako bi kontzeptu azaltzen.

Portfollora gehitzeko

- Definitu 3 lerrotan zer den BigData zure hitzekin.
- Post-it ariketaren irudia.
- Zure bi esaldiak.
- Bukaerako audioa.

Big Data gure bizitzan protagonista

Helburuak:

- Irudi digitalaz hausnartzea
- Oversharing-a zer den identifikatzea
- Sareetan partekatzen dugun informazioaren inguruan gogoetatzea
- Sarean geure burua babesteko edukia lantzea

Edukiak:

- Irudi digitala
- Oversharing-a

Jarduerak:

- 1.Gure irudi digitala eraikitzen (Denbora: __5 minutu__)
- 2.Oversharing-a eta famatuak (Denbora: __15 minutu__)
- 3.Oversharing-a egiten dut? (Denbora: __15 minutu__)
- 4.Geure burua babesten (Denbora: __15 minutu__)
- 5.Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Zenbait ariketa egiteko bideoak proiektatu beharko dira.

Big Data gure bizitzan protagonista

Argudiaketa curricularra

0. Sarrera atalean dago argudiaketa curricularren inguruko informazio guztia.

Jakintzagaia	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Informazioa bilatzearekin, testuinguruan kokatzearekin eta berrikustearekin lotzen diren ahozko produkzio formalerako estrategiak. Banakako eta taldeko lana testuinguru presentzialetan eta digitaletan antolatzekeo estrategiak, genero-ikuspegiarekin.	2			2.1		
		3		3.1 3.2			
		6	6.1	6.2		6.3	
GEOGRAFIA HISTORIA	Produktu desberdinak sortzea hainbat formatutan, ezagutza lantzeko bide gisa.	1	1.1	1.1			
DIGITALIZAZIOA	Etika datu eta tresna digitalak erabiltzean.	5				5.1	

1_Gure irudi digitala eraikitzen

(Denbora: 5 minutu)

Irakasleak proposatuko dizu ariketa*: Gaian kokatzeko, aurreko saioan grabatutako audioa sare sozial batera igo.

*Ez duzue igo behar, soilik zuen erreakzioa ikusteko da.

Behatu nola erreakzionatu duzuen. Zergatik nahi duzue edo ez duzue nahi partekatu irudia? horrelako edukirik igotzen duzue?

Sare sozialetan informazio pertsonalaren gehiegizko esposizioari **“oversharing”** deitzen zaio. Goazen hurbilagoetik ezagutzera!

2_Oversharing-a eta famatuak

(Denbora: 15 minutu)

1. “Benetan Zabiz” podcastean Maren musikariari egindako elkarrizketan oversharing-ari buruzko atala ikusi (Bideoa (39.30-52.50 minutuak)). Entzun bitartean, apuntatu esanguratsuak iruditu zaizkizun ideiak.

2. Ostean, launaka oversharing-a definitu eta bideoan agertzen diren bost ideia nagusi azpimarratu.

3_Oversharing–a egiten dut?

(Denbora: 15 minutu)

Binaka jarri eta honako galdereei erantzun:

- Zer kontatzen duzu Instagram eta Tiktok bezalako sare sozialetan? Zergatik?
- Zer erakutsi nahi duzu eta zer ezkutatu?
- Presiorik sentitu duzu noizbait eduki konkretu bat igotzeko? Baiezkoa bada zergatik?
- Eta zure ingurukoek zer igotzen dute?
- Aukeratu gustuko duzuen norbait. Zer jakin dezakezue soilik sareetan jartzen duena ikusita?

4_Geure burua babesten

(Denbora: 15 minutu)

Honako testuak irakurri, eta infografia bat sortu zerbait publikatu aurretik kontuan hartu beharko genituzkeen gauzekin. Horretarako, LaDigitaleko Digidesign aplikazioa erabili dezakete. Bideo tutoriala [hemen](#).

Testuak:

- Sare sozialetako arriskuak: nor ezkutatzen da pantailaren beste aldean?
- “Oversharing”: zer da eta zer egin ondorio negatiboak murrizteko
- Nola partekatu zure informazioa sare sozialetan modu seguruan

Saioaren garapena

5_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 5 minutu)

Osatu esaldia gaurko saioan landutakoak gogora ekarriz:

Lehen uste nuen

Orain badakit

Gaurtik aurrera

Portfolliora gehitzeko

- Zer da oversharing-a zure hitzetan? 3-4 lerro.
- Sortutako infografia.

Gure datuak, gure aukera

Helburuak:

- Autodefentsa digitalerako oinarritzko baliabideak ezagutzea.
- Sortzen ditugun datu pertsonalak murrizteko estrategiak identifikatu eta baloratzea.
- Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazio alternatiboak ezagutzea.
- Indarkeria matxista digitalaren adierazpenez jabetzea eta kontzeptu nagusiak (sexpredding, cyberflashing, grooming, doxing, deepfake, cybermob) identifikatzea.

Edukiak:

- Autodefentsa digitala
- Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak
- Indarkeria digitala
- Sexpredding
- Cyberflashing
- Grooming
- Doxing
- Deepfake
- Cybermob

Jarduerak:

1. Autodefentsa digitala (Denbora: __5 minutu__)
2. Sortzen ditugun datu pertsonalak gutxitzeko 5 estrategia (Denbora: __15 minutu__)
3. Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak (Denbora: __15 minutu__)
4. Harremanak, ziberkontrola eta indarkeria matxista digitala (Denbora: __15 minutu__)
5. Zer ikasi dugu? (Denbora: __5 minutu__)

Hezitzailearentzako gomendioak:

Ariketa batzuk taldeka izango dira eta mugimendua beharko dute, beraz komeni da aurretik gelako espazioa eta denbora antolatzea. Ikasleek Internet eskuragarri izan beharko dute ariketa batzuk egiteko.

Gure datuak, gure aukera

Argudiaketa curricularra

Jakintzagaia	Oinarrizko jakintzak (iradokizunak)	Konpetentzia espezifikoak	Ebaluazio-irizpideak eta loturak KD deskriptoreekin				
			KD 1	KD 2	KD 3	KD 4	KD 5
EUSKARA ETA LITERATURA	Pentsamendu kritikoko estrategiak, manipulazioa eta pribatutasunaren urraketa saihesteko.	6	6.1		6.3		
GEOGRAFIA HISTORIA	Herritartasun etiko digitala: pribatutasunaren, datuen babesaren, netiketaren eta jabetza intelektualaren auziak..	1	1.1	1.1			
DIGITALIZAZIOA	Datuen segurtasuna eta babesa. Identitatea, ospea, pribatutasuna et aztarna digitala. Prebentzio-neurriak.	5				5.1	

Saioaren garapena

1_Autodefentsa digitala

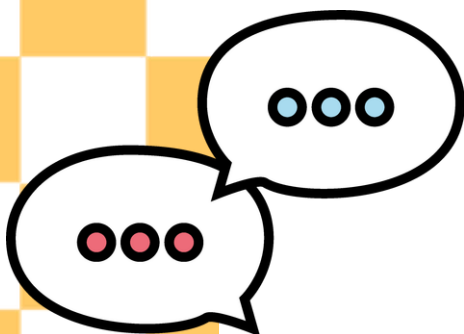
(Denbora: 5 minutu)

“Munduarekin harremanetan jartzen gaituen bitartekari nagusia bihurtu dugu smartphonea: ia giza jarduera guztiak aplikazio baten bidez egiteko bidean daude. Eta digitalizazioa hedatu ahala, gero eta zailagoa da bizitza pribatua eta baztertua izatea. Gure pribatutasunaren aurkako ingurune gero eta gogorrago batean gaudenez, tatami zibernetikoan irakurlea indartuko duten ezagutzak transmititu nahi ditugu. Segurtasunaren kultura garatzea talde-lana baino ezin baita izan”. [1]

[1] Iturria: <https://descontrol.cat/portfolio/resistencia-digital/>

Criptica kolektiboko kideek autodefentsa digitala lantzeko zenbait tresna biltzen dituzte. Eremu digitalean geure burua eta besteena zaintzeko zenbait gako landuko ditugu gaurko atalean.

1.Zer-nolako neurriak hartzen dituzue eremu digitalean zuen burua zaintzeko? (Eztabaidatu talde handian)

Saioaren garapena

2_Sortzen ditugun datu pertsonalak gutxitzeko 5 estrategia

(Denbora: 15 minutu)

- 1. Bost kideko taldeak egin eta bakoitzak estrategia bat hartu.**
- 2. Galderak erantzun eta gero, berregingo dira taldeak, oraingoan bakoitzean estrategia guztietako kideak egonik.**
- 3. Kide bakoitzak azalduko die besteei landutako estrategia.**

Estrategiak:

Zein neurri hartu ditzakegu Interneten partekatzen dugun informazio pertsonala gutxitzeko?

1.Telefonoko izena aldatu:

Batzuetan, sakelako telefono berri bat dugunean izena aldatzen diogu Wifia edota bluetooth-a konfiguratzeko. Gure izena jartzen badugu eta Interneta edo bluetooth-a aktibatuta baditugu edonork ikusi dezake telefonoaren izena. Gainerako telefonoengandik bereizteko izena aldatzeko asmoa badugu, kontuan hartu behar dugu ez izatea zerbait erraz identifikatzen gaituena. Adibidez, izena edota abizena. Ezarpenetan aldatu dezakegu izena.

Galderak: Egingarria da? Erraza da? Merezi du? Egin ohi dugu halakorik? Zergatik?

Saioaren garapena

2_Sortzen ditugun datu pertsonalak gutxitzeko 5 estrategia

(Denbora: 15 minutu)

2. Kokapen aztarnak kendu

Kokapen datuen bidez, gure unean uneko kokapena jakiteaz gain, beste gauza asko jakin daitezke. Adibidez, zeintzuk diren gure ohiturak, norekin eta non elkartzen garen, non ikasten dugun, non bizi garen eta non entrenatzen dugun. Batzuetan uste dugu soilik, mapa-aplikazioek –Google mapsek kasu– soilik dutela gure kokalekurako sarbidea. Alabaina, aplikazio askok izan dezakete kokalekuaren berri izateko baimena. Adibidez, Instagrameko argazki bat igotzen dugunean eta non eginda dagoen jartzean kokalekua jakiteko sarbidea ematen diogu aplikazio horri. Horregatik, garrantzitsua da ezarpenetan sartzea, eta aztertzea zein aplikazioei eman diegun sarbidea. beste aukera bat da, kokalekua behar ez dugun bitartean desaktibatzea.

Galderak: Egingarria da? Erraza da? Merezi du? Egin ohi dugu halakorik? Zergatik?

3. Aplikazioak antolatu

Sakelako telefonoko aplikazio asko ez erabili arren, gure inguruko datuak biltzen ari dira. Horregatik, lagungarria izan daiteke, aplikazioak aztertu, eta erabiltzen ez ditugunak ezabatzea. Baita aplikazioei ematen dizkiegun baimenak errebisatzea ere. Gainera, sarritan, eguneratzen direnean, lehenetsitako baimenetara itzultzen dira.

Galderak: Egingarria da? Erraza da? Merezi du? Egin ohi dugu halakorik? Zergatik?

4. Zure arrastoak ezabatu

Sakelako telefono, tableta eta ordenagailuak lehenespenez instalatutako nabigatzaileekin etortzen dira gehienetan. Nabigatzaile horiek orokorrean ez dute helburu gure pribatutasuna gordetzea. Hala ere, badira iragarki espioiak eta arakatzaille ikusezinak blokeatzeko tresnak; besteak beste, uBlock Origin – Chrome, Safari, eta Firefox nabigatzaileetarako– eta Privacy Badger – Chrome, Firefox eta Opera nabigatzaileetarako–.

Galderak: Egingarria da? Erraza da? Merezi du? Egin ohi dugu halakorik? Zergatik?

5. Zu eta beste pertsona batzuk desetiketatu

Gure lagun, ikaskide, senide edo beste norbait etiketatzen dugunean argazkietan, euren bizitzaren inguru datuaz emateaz gain, gure harremanaren inguruko datuak partekatzen ditugu. Horregatik, geure burua eta besteena zaintzeko modu bat ez etiketatzea edo etiketatzeak ezabatzea izan daiteke.

Galderak: Egingarria da? Erraza da? Merezi du? Egin ohi dugu halakorik? Zergatik?

Saioaren garapena

3_Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak

(Denbora: 15 minutu)

Iturria: Erresistentzia digitala. Criptica

F-Droid: Androideko Google Play Store-ren alternatiba. Lizentzia librean eta beren kodea modu publikoan erakusten duten era guztietako aplikazioak soilik eskaintzen ditu.

OpenAPK: Kode irekiko eta doako aplikazioak deskargatzeko Androideko aplikazioa.

La Digitale: Software libreko eta kode irekiko plataforma bat da, hezkuntzarako tresna digital doakoak, pribatuak eta etikoak eskaintzen dituena.

Signal: Whatsapp eta Telegramen alternatiba segurua. Mezuak eta deiak zifratuta egiteko aukera ematen dute.

Delta Chat: Kode irekiko softwarea duen mezularitza-aplikazio deszentralizatua da. Berehalako mezularitza, profil anitzeko eta gailu anitzeko (mugikor eta ordenagailu) euskarria ahalbidetzen ditu, muturretik muturrerako zifratzea mantenduz. Halaber, txat barruan aplikazio interaktiboak eta jolasak ditu.

Firefox: Web nabigatzailea. Mozilla fundazioak garatua, diru irabazi asmorik gabe eta pribatutasunarekin eta kultura librearekin konprometitua.

Saioaren garapena

3_Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak

(Denbora: 15 minutu)

Standard Notes: Oharrak hartzeko aplikazio segurua. Idazten diren ohar guztiak zifratu egiten ditu defektuz, hornitzaileak ere ezin du zure informazioa irakurri. Gailu guztiak modu seguruan sinkronizatzeko aukera ematen du.

ObscuraCam: Argazki aplikazioa Androidentzat. Erabiltzaileari argazkiak atera edo editatzeko aukera ematen dio, aukera ugarirekin. Ateratako argazkiei zuzenean ezabatzen dizkie metadatuak.

OsmAnd: Google Maps-en alternatiba Androidentzat. OpenStreetMap proiektuko mapa irekiak erabiliz, autoz, bizikletan eta oinez egiteko ibilbideen azalpenak ematen ditu. Herrialde gehienetako mapak deskarga daitezke offline kontsultatzeko, eta beraz, aplikazioak gure posizioa inora bidali gabe egin dezake lan.

Open KeyChain: Email zifratuak bidali eta jaso ahal izateko PGP gakoak kudeatzailea Androidentzat. K-9 Mailekin bateragarria.

OpenVPN: Interneteko nabigazioa zifratzeko VPN kudeatzailea. Sinplea da eta telefonoa piztean zuzenean konektatzeko ezar liteke. Internet hornitzaileak (normalki telefono konpainiak) interneten zer egiten dugun ez jakitea ahalbidetzen du, eta bisitatzen ditugun webguneek gu identifikatzea zailtzen du, IP erreala ezkutatuz. Pittin bat mantsotzen du konexioa.

Tor Browser / Onion Browser: Tor web nabigatzailea. Firefoxen oinarritzen da eta sarean modu anonimoan ibiltzea ahalbidetzen du. Gure IPa ezkutatu du, bisitatzen dituzun webguneek gu nor garen, nondik sartzen garen eta bestelako datuak jasotzea zailduz. Aplikazio honekin ezin da pantailaren kapturarik egin.

Saioaren garapena

3_Pribatutasuna errespetatzen duten aplikazioak

(Denbora: 15 minutu)

- 1.Zenbat ezagutzen zenituen?
- 2.Taldeka bat aukeratu eta abantailen eta desabantailen taula bat egin.

Hautatutako aplikazioa	Abantailak	Desabantailak

- 3.Gainerakoekin partekatu.

Saioaren garapena

4_Harremanak, ziberkontrola eta indarkeria matxista digitala

(Denbora: 15 minutu)

Aurpegi asko ditu indarkeria matxistak, eta bizitzako esparru guztiak hartzen ditu: eremu digitala ere.

1. Irakurri “Bortxa birtualen min haragizkoak” (Berria) artikulua.

2. Azpimarrati ideia nagusiak.

3. Definitu zure hitzetan honako kontzeptuak:

Sexpreading:

Cyberflashing:

Grooming:

Doxing:

Deepfake:

Cybermob:

4. Nola euskaratuko zenituzke?

Sexpreading:

Cyberflashing:

Grooming:

Doxing:

Deepfake:

Cybermob:

5. Azpimarratu arreta deitu dizuten hiru datu.

Saioaren garapena

5_Zer ikasi dugu?

(Denbora: 5 minutu)

1. Saioan zehar ikasitako gauza bat partekatu Post-it batean idatziz.
2. Gelako txoko batean kokatu.

Portfoliora gehitzeko

- Definizioak.
- Euskarazko hiztegia.
- Estrategietatik 2—3 aukeratu.

